

Využití přeshraničních inovací na venkově ve střední Evropě

Datum	11. června 2025
Region	Česko - bavorské příhraničí
Autoři	Tomáš Mildorf (P4A), Markéta Kollerová (P4A), Otakar Čerba (P4A), Karel Charvát (CCSS), Johanna Trager (DIT), Karin Haslböck (DIT)

Shrnutí

Česko-bavorské pohraničí nabízí jedinečnou příležitost ukázat, jak mohou venkovské přeshraniční oblasti podpořit inovace pro zelenou a digitální Evropu. Tento “policy brief” (*strategický dokument*) předkládá realizovatelná doporučení, která jsou založená na diskuzích s místními zúčastněnými stranami a kapacitami a na ověřených modelech spolupráce.

Jádrem této strategie je potřeba **zvýšit odolnost místních zemědělců a lesníků** (ekonomicky, technologicky a ekologicky). Rozvoj klimaticky udržitelného zemědělství, regionálních inovačních ekosystémů a pestré venkovské ekonomiky umožní regionu přizpůsobit se trvalým výzvám v oblasti klimatu, demografie a trhu.

Krátké dodavatelské řetězce zvyšují regionální odolnost tím, že posilují vztahy mezi producenty a spotřebiteli a zároveň snižují ekologická i ekonomická rizika. Klíčové je rovněž podporovat prakticky zaměřený výzkum, který zpřístupní aktuální poznatky a priority v oblasti zemědělství a lesnictví širokému okruhu regionálních aktérů.

Tento projekt je financován z rámcového výzkumného a inovačního programu Evropské Unie Horizont Evropa, grantová dohoda č. 101136910.

Hlavní problémy

Omezená inovační infrastruktura na českém venkově

- Zatímco v Bavorsku existuje decentralizovaná síť technologických kampusů, na české straně, zejména na Klatovsku a na Šumavě obdobné podpůrné struktury chybějí.
- Chybějící inovační infrastruktura a cílené služby pro venkov brzdí adaptační schopnosti zemědělců a snižují jejich konkurenceschopnost.

Roztříštěná správa a přeshraniční nesoulad

- Rozdíly ve správních modelech a právních rámcích komplikují koordinaci a přístup k přeshraničnímu financování.
- Realizace přeshraničních projektů je často bržděna nedostatkem vzájemně kompatibilních nástrojů pro plánování a koordinaci, což omezuje efektivitu společných opatření.

Demografické problémy a nedostatek pracovních sil

- Venkovské regiony trpí stárnutím populace a odchodem mladých lidí, což ohrožuje kontinuitu rodinných farem a oslabuje místní inovační kapacitu.

Pomalé zavádění technologií a mezery v konektivitě

- Dostupnost digitálních služeb a infrastruktury zůstává nerovnoměrná, zejména v odlehlých venkovských obcích, což výrazně omezuje přístup k chytrému zemědělství, poradenským službám i moderním logistickým řešením.

Zranitelnost zemědělců vůči klimatickým a tržním rizikům

- Zemědělci čelí stále závažnějším environmentálním problémům, včetně povodní, sucha a degradace půdy.
- Podpůrné systémy pro **odolnost vůči změnám klimatu** (včetně školení, technologií a infrastruktury) jsou stále nedostatečně rozvinuté.

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

Zřízení přeshraničního inovačního centra v Klatovech

- Toto centrum, inspirované modelem bavorského technologického kampusu, bude podporovat místní zemědělce, malé a střední podniky a venkovské inovátory prostřednictvím školení, živých ukázek a networkingu.
- Mělo by se zaměřit na aplikaci digitálních nástrojů, udržitelné zemědělství a podporu přístupu na trh, čímž se zvýší dlouhodobá odolnost venkova.

Posílení odolnosti a samostatnosti místních zemědělců

- Poskytovat technické školení v oblasti přesného zemědělství, hospodaření s vodou a regeneračních postupů.
- Podporovat diverzifikační strategie, včetně kvalitní produkce, zpracování výrobků a rozvoje místního trhu.
- Podporovat **krátké dodavatelské řetězce** a činnosti s přidanou hodnotou na farmách s cílem zlepšit stabilitu příjmů a snížit závislost na vzdálených trzích.

Podpora místní spolupráce a výměny znalostí

- Posílit sítě, které propojují zemědělce, výzkumné pracovníky, poradenské služby a regionální vlády.
- Podporovat modely spolupráce a iniciativy vedené komunitou s cílem sdílet zdroje a odborné znalosti.

Zjednodušení přístupu k financování pro venkovské inovátory

- Snížit administrativní zátěž a zlepšit digitální nástroje na podporu žádostí o financování.
- Vybavit místní akční skupiny (MAS), aby mohly lépe pomáhat zemědělcům a malým podnikům při využívání režimů podpory EU a vnitrostátních režimů podpory.
- Vybavit místní akční skupiny (MAS), aby mohly podporovat inovační projekty týkající se **udržitelnosti, odolnosti vůči klimatu a místních potravinových systémů**.

Investice do digitální infrastruktury a kapacity umělé inteligence ve venkovských oblastech

- Rozšíření širokopásmového připojení a inteligentních služeb v lokalitách s nedostatečnou obsluhou.
- Podporovat služby založené na datech a přizpůsobené zemědělským, turistickým a přírodním obchodním modelům.
- Podporovat digitální řešení v logistice a místní distribuci potravin s cílem podpořit **krátké a transparentní hodnotové řetězce**.

Začlenění odolnosti venkova do politik EU a územních politik

- Využití česko-bavorského regionu jako pilotní oblasti pro implementaci Zelené dohody EU, iniciativy New European Bauhaus a cílů Spravedlivého přechodu.
- Zajistit, aby odolnost vůči změně klimatu, oběhové hospodářství a posílení postavení zemědělců byly plně integrovány do politiky soudržnosti a strategií inteligentní specializace.

Strategické sladění

Rámcová politika	Jak se uplatňuje
EU Green Deal	Podporuje klimaticky šetrné zemědělství a odolnost krajiny ve venkovských oblastech.

Horizon Europe	Umožňuje pilotní inovace v zemědělství a udržitelném rozvoji venkova.
Interreg Bavaria–Czechia	Podporuje přeshraniční transformaci venkova a institucionální učení
Digital Europe Programme	Financuje digitální infrastrukturu a inteligentní řešení pro zemědělství a veřejné služby.
New European Bauhaus (NEB)	Propojuje estetiku, inkluzi a udržitelnost ve venkovských oblastech.
Czech Regional Development Strategy 2021+	Podporuje atraktivitu venkova a inovační ekosystémy.
Bavarian Higher Education Innovation Act (BayHIG)	Uspadňuje decentralizované inovace založené na poslání .

Závěr

Inovace na venkově v příhraničním prostředí vyžadují více než jen izolované pilotní projekty: potřebují systémovou podporu, angažovaná partnerství a opatření učiněná přímo v místě. Česko-bavorské příhraničí se může stát modelem takové transformace.

Podporou **místních zemědělců** jako nositelů inovací a správců krajiny a zároveň posílením jejich **odolnosti vůči změnám klimatu a nezávislosti na trhu** může tento region vybudovat silnou, inkluzivní a udržitelnou venkovskou budoucnost.

Čas jednat je nyní. Posilujte místní kapacity, sladte přeshraniční správu a zavádějte inovace tam, kde je to nejdůležitější: na farmách, ve vesnicích a v celé krajině.

Upozornění a poděkování

Tento politický brief byl vypracován v rámci projektu PoliRuralPlus. Autoři by rádi poděkovali všem partnerům a zúčastněným stranám zapojeným do česko-bavorského pilotního projektu za jejich aktivní účast, postřehy a závazek k přeshraniční spolupráci a inovacím na venkově. Projekt PoliRuralPlus byl financován z programu Evropské unie pro výzkum a inovace Horizont Evropa na základě grantové dohody č. 101136910.

Odmítnutí odpovědnosti

Financováno Evropskou unií. Vyjádřené názory a stanoviska jsou však pouze názory a stanoviska autorů a nemusí nutně odrážet názory a stanoviska Evropské unie nebo Evropské výkonné agentury pro výzkum (REA). Evropská unie ani orgán poskytující grant za ně nemohou nést odpovědnost.